

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Asetuksen tavoitteena on selkeyttää ja täsmentää kotoutumislain (681/2023) mukaisia prosesseja osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa. Se tarjoaa konkreettiset suuntaviivat alkuhaastattelun sisällölle, jatkotoimenpiteille sekä palvelutarpeen arvioinnin toteutukselle. Asetus edistää kotoutumisprosessin yhdenmukaisuutta ja tehokkuutta.

Kommentit ja kehitysehdotukset:

1. Arvioinnin kattavuus ja alkuhaastattelu (Pykälät 1 ja 2):
 - o Arvioinnin kattavuus ja alkuhaastattelun merkitys yksilöllisten tarpeiden tunnistamisessa ovat tärkeitä. Näiden pykälien tulisi kuitenkin painottaa enemmän kulttuurisensitiivistä lähestymistapaa, joka voi lisätä maahanmuuttajien luottamusta prosessiin ja viranomaisiin.
2. Tarkentavat toimenpiteet (Pykälä 3):
 - o Tarkentavien toimenpiteiden laajentaminen on olennaista osaamisen ja kotoutumistarpeiden tarkemmalle määrittämiselle. Suosittelemme, että pykälään lisätään viittauksia digitaalisten työkalujen hyödyntämiseen tiedonkeruussa ja käsittelyssä, mikä voisi parantaa prosessin tehokkuutta ja tiedon tarkkuutta.
3. Kielellinen saavutettavuus (Pykälä 4):
 - o Arvioinnin toteuttaminen maahanmuuttajan ymmärtämällä kielellä on keskeistä oikeudenmukaisuuden kannalta. Kielituen tarjontaa tulisi kuitenkin laajentaa harvinaisempiin kieliin, jotta varmistetaan kaikkien maahanmuuttajien tarpeiden huomioiminen.
4. Voimaantulo ja tiedottaminen (Pykälä 5):
 - o Asetuksen voimaantuloajankohta antaa aikaa valmistautua uusiin vaatimuksiin. On tärkeää varmistaa, että tiedotus asetuksen sisällöstä ja vaikutuksista on kattavaa ja tavoittaa kaikki kohderyhmät tehokkaasti ja ymmärrettävästi.

Loppupäätelmät:

Asetusluonnos tarjoaa kattavat ohjeet kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi. Ehdotamme kiinnittämään erityistä huomiota kulttuurisensitiivisyyden lisäämiseen, kielituen laajentamiseen ja digitaalisten työkalujen hyödyntämiseen, mikä voi parantaa kotoutumisprosessin tehokkuutta. Lisäksi tiedotuksen tulisi olla kattavaa ja kaikkien maahanmuuttajien saavutettavissa.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Asetus määrittelee monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällön ja toteuttamisen. Se tarjoaa joustavat puitteet, jotka mahdollistavat paikallisten viranomaisten vastaamisen alueellisiin tarpeisiin.

Kommentit ja kehitysehdotukset:

1. Monikielisen yhteiskuntaorientaation sisältö (Pykälä 1):
 - o Asetus antaa paikallisille viranomaisille joustavuutta sisällön muokkaamisessa alueellisten tarpeiden mukaan. Tämä joustavuus on tärkeää, mutta lisäsisältöjen suunnittelussa tulisi huomioida myös paikallisten maahanmuuttajaryhmien erityistarpeet.
2. Toteutusvaihtoehdot (Pykälä 2):
 - o Joustavat toteutusvaihtoehdot, kuten itseopiskelu ja etäopetus harvinaisten kielten puhujille, ovat myönteisiä. On kuitenkin tärkeää varmistaa, että näiden vaihtoehtojen laatu ja vaikuttavuus ovat vertailukelpoisia perinteisen opetuksen kanssa.
3. Kouluttajien pätevyys (Pykälä 3):
 - o On välttämätöntä, että kouluttajilla on asianmukainen pätevyys ja osaaminen. Suosittelemme, että kouluttajien rekrytointiin asetetaan selkeät kriteerit, jotka sisältävät soveltuvan koulutuksen, työkokemuksen ja erityisosaamisen kotoutumisen alalta. Lisäksi kouluttajille tulisi tarjota säännöllistä täydennyskoulutusta ja mentorointia uusille kouluttajille.

Yleiset suositukset:

- Resurssit ja koulutus: Varmistetaan riittävät resurssit monikielisen yhteiskuntaorientaation laadukkaaseen toteuttamiseen.
- Seuranta ja arviointi: Implementoidaan palaute- ja arviointimekanismit orientaation vaikuttavuuden varmistamiseksi.
- Digitalisaatio: Hyödynnetään teknologisia ratkaisuja koulutuksen saavutettavuuden ja tehokkuuden parantamiseksi.

Loppupäätelmät:

Ehdotettu asetukset tukee monipuolisesti maahanmuuttajien integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja varmistaa kouluttajien korkean osaamistason. Koulutuksen toteutuksen laadun ja vaikuttavuuden seuranta on kuitenkin keskeistä.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

Asetusluonnos käsittelee ilman huoltajaa olevan lapsen edustajalle maksettavaa palkkiota ja kulukorvauksia. Asetus on laadittu lapsen edun turvaamiseksi ja kotoutumisen edistämiseksi.

Kommentit ja kehitysehdotukset:

1. Vastuu ja käytännön toteutus:

o Asetus selkeyttää Maahanmuuttoviraston ja ELY-keskusten vastuun palkkioiden ja kulukorvausten maksamisessa, mikä helpottaa käytännön toteutusta. Tämä vastuunjako on selkeä ja perusteltu.

2. Palkkion ja kulukorvauksen määräytyminen:

o Palkkion määrittäminen tosiasiallisen ajan perusteella ja kulukorvausten määrittelemine matkustussäännösten mukaan antavat pohjan oikeudenmukaiselle korvaukselle. Suosittelemme kuitenkin tarkempien ohjeiden lisäämistä tilanteisiin, joissa lapsen edut vaativat nopeaa reagointia ja joustoa korvausten hakemisessa.

3. Kielellinen selkeys:

o On tärkeää varmistaa, että asetuksen kieli on selkeää ja ymmärrettävää kaikille sidosryhmille, mukaan lukien ne edustajat, joiden äidinkieli ei ole suomi.

Loppupäätelmät:

Asetusluonnos tarjoaa järjestelmällisen kehyksen ilman huoltajaa olevan lapsen edustajan tehtävän hoitamiseksi. Toteutuksessa ja seurannassa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota lapsen parhaan edun jatkuvaan arviointiin ja joustavuuteen.

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Asetus määrittelee laskennalliset korvaukset kunnille ja hyvinvointialueille kotoutumisen edistämisestä aiheutuvista kustannuksista. Asetus on laadittu vastaamaan kotoutumislain (681/2023) tarpeisiin.

Kommentit ja kehitysehdotukset:

1. Laskennallisen korvauksen määrittely:

o Asetus erittelee korvaukset iän mukaan ja ottaa huomioon alueelliset erot, mikä mahdollistaa resurssien tarkemman kohdentamisen eri ikäryhmille ja alueille.

2. Eriarvoisuuden välttäminen:

o Asetus pyrkii välttämään eriarvoisuutta eri kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. On kuitenkin tärkeää varmistaa, että Ahvenanmaan erityisasema huomioidaan siten, että kotouttamisen laatu ja tehokkuus ovat vertailukelpoisia muun maan kanssa.

3. Talousarvio ja pitkän aikavälin vaikutukset:

o Suosittelemme, että asetusluonnosta tarkastellaan osana laajempaa talousarviota, joka huomioi kotouttamistoimien kokonaiskustannukset ja niiden vaikutuksen pitkällä aikavälillä.

4. Seuranta ja joustavuus:

o Asetuksen täytäntöönpanon seuranta ja säännöllinen arviointi ovat välttämättömiä. Asetukseen tulisi sisällyttää mekanismit, jotka mahdollistavat joustavat muutokset korvausmääriin ja -kriteereihin käytännön kokemusten ja muuttuviin tarpeisiin perustuen.

Loppupäätelmät:

Asetusluonnos vaikuttaa hyvin suunnitellulta ja kohdennetulta, mutta sen vaikutusten arviointiin ja jatkuvaan seurantaan on syytä kiinnittää huomiota.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Asetusluonnos määrittelee kotoutumisen tietovarantoon tallennettavat tiedot. Se ottaa huomioon tarpeen kattavalle tiedonkeruulle ja tietosuojan kunnioittamiselle.

Kommentit ja kehitysehdotukset:

1. Tiedonkeruun laajuus ja monipuolisuus:

o Asetusluonnos määrittelee selkeästi tiedot, jotka tulee tallentaa tietovarantoon. Erityisesti positiivista on, että luonnos kattaa eri suunnitelmien (kotoutumissuunnitelma, monialainen kotoutumissuunnitelma, perheen kotoutumissuunnitelma) elinkaaren.

2. Tietosuoja ja maahanmuuttajien oikeudet:

o Asetus korostaa maahanmuuttajan suostumusta tietojen tallentamisessa, mikä tukee GDPR-vaatimuksia ja vahvistaa maahanmuuttajien itsemääräämisoikeutta.

3. Tarkennukset ja läpinäkyvyys:

o Suosittelemme tarkentamaan, mitä "muut välttämättömät tiedot" sisältävät, jotta tietojen keruu pysyy relevanttina ja rajoitettuna. Lisäksi tiedon saannin lähteiden dokumentointi voisi olla yksityiskohtaisempaa läpinäkyvyyden lisäämiseksi.

4. Implementoinnin seuranta ja arviointi:

o Asetuksen toteutumista ja vaikutuksia tulisi arvioida säännöllisesti post-implementation -arviointien kautta. Tämä auttaisi varmistamaan, että tietovarannon käyttö tukee kotoutumisen tavoitteita ja mahdollistaa joustavat päivitykset prosessiin tarpeen mukaan.

Loppupäätelmät:

Asetusluonnos tarjoaa hyvän perustan kotoutumisprosessin tietohallinnalle. Joitakin kohtia voisi kuitenkin tarkentaa ja selkeyttää, mikä parantaisi asetuksen käytännön soveltuvuutta ja tehokkuutta.

Muut huomiot

-

Mozaffari Bahar

Soraya- tasa-arvo ry - Bahar Mozaffari Soraya- tasa-arvo ry:n puheenjohtaja